

Препоруке за унапређење приступачности за све у дигиталном формату

Аудио-визуелни и интерактивни садржаји

1. Сви аудио-визуелни садржаји треба да буду доступни и особама које не виде или не чују.

- За особе са оштећењем слуха потребно је титловати или урадити транскрипт наравије у видео-материјалу у штампани текст. Потребно је описати друге звучне садржаје (амбијентални звукови, музика) који се појављују у видеу.
- За особе са оштећењем вида потребно је наративно описати визуелне елементе важне за видео-презентацију (простор, особе, активност).

2. Треба обезбедити текстуални транскрипт наравије и свих звучних елемената.

- Најбоље је титловати све аудио-визуелне садржаје. Титлови могу бити наснимљени – без могућности искључивања. Тада се називају *Open Captions (OC)*, а када се могу укључивати и искључивати са екрана, по потреби, називају се *Closed Captions (CC)*. Велика погодност информационо-комуникационе технологије је могућност превођења и титловања на више језика. Аутоматско титловање или превођење, које је доступно на појединим интернет порталима, још увек не обезбеђује ниво препознавања говора који би омогућио и поуздан и тачан транскрипт текста са елементима интерпункције.
- Да би особе са оштећењем слуха имале пуну информацију, требало би описати друге звукове и музику која се чује у неком аудио-визуелном делу (навођењем врсте и извора звука и аутора и назива музичког дела).
- За музичке садржаје треба омогућити појачавање и контролу звука, јер тако особе са оштећењем слуха могу да појачају звук, уколико је то начин на који слушају музику.

Напомена: Уколико аудио-визуелни садржаји не користе музичку подлогу, то треба написати, како би особе са оштећењем слуха знале да не пропуштају неку информацију.

3. Аудио-визуелни садржаји и рачунарски програми/ апликације у већини садрже и слике и текст. Слике на екрану треба да буду описане наративно у аудио-формату.

4. Аудио-опис визуелног садржаја за особе са оштећењем вида најбоље је

убацили током паузе у музичкој или звучној пратњи аудио-визуелног дела. Овај опис се може реализовати и као самостална целина на веб-сајту.

5. Говорне технологије омогућавају читање текста наглас или препознавање инструкција задатих гласом.

- Говорне технологије су уобичајене на енглеском језику и интегрисане су у нове оперативне системе, као и у поједине софтверске пакете и апликације. Говорну технологију на српском језику развило је предузеће Алфанум из Новог Сада.

Више о приступачним интерактивним садржајима:

<https://www.slideshare.net/kwahlbin/presentations>

<https://webdesign.tutsplus.com/articles/accessibility-basicsdesigning-for-visual-impairment--cms-27634>

Приступачан веб-сајт

Приступачност интернета за све кориснике је иницијатива која постоји откако је крајем прошлог века овај вид информисања и комуникације постао доступан већем броју људи.

Слабовиди корисници:

- Могућност промене боје текста и позадине
- Могућност промене величине и типа слова
- Могућност повећања садржаја екрана помоћу „лупе“
- Могућност повећања величине и боје курсора

Слепи корисници:

- Могућност говорног ишчитавања текстуалних садржаја на екрану
- Текстуални (аудио) опис свих визуелно/графичких и видео-садржаја
- Могућност навигације говором (препознавање говора)

Корисници са оштећењем слуха:

- Могућност укључивања титлова у видео-садржајима
- Садржаји који су презентовани помоћу знаковног језика

Корисници који користе алтернативне уређаје уместо тастатуре и миша:

- Могућност коришћења виртуелне тастатуре на екрану
- Могућност коришћења нумеричке тастатуре, џојстика, свичева и

друге асистивне технологије за навигацију

- Могућност подешавања брзине уноса текста и кретања курсора
- Могућност укључивања опције предиктивног текста за бржи унос

Корисници са интелектуалним тешкоћама:

- Могућност коришћења алтернативне и аугментативне комуникације на интернету

Сви корисници:

- Онлајн софтвери за проверу правописа и граматике

Стандарде приступачности за веб развија организација **World Wide Web Consortium (W3C)** а преко платформе **Web Accessibility Initiative (WAI)** је ова иницијатива уз детаљна појашњења стандарда доступна свима на адреси: <https://www.w3.org/WAI/> или као сажетак: http://www.etsi.org/deliver/etsi_en/301500_301599/301549/01.01.01_60/en_301549v010101p0.zip или на страници: <https://wave.webaim.org/>